

Father figure

Η σύγχρονη ψυχανάλυση προσπαθεί να διερευνήσει γιατί η έννοια της πατρικής φιγούρας και η καταξίωση ή η απαξίωσή της επηρεάζει τον κόσμο περισσότερο από όσο νομίζουμε.

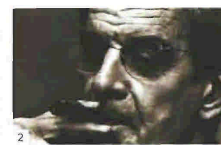
Από τον Μάρκο Καρασαρίνη

Ο επιστημονικός χώρος συχνά επικαλείται την αντικειμενικότητα της κρίσης ως πάγιο στοιχείο της διακρίσεως του από τον υπόλοιπο χώρο της δημόσιας σφαίρας. Στην πραγματικότητα έχει τις δικές του τάσεις και ροπές - τις οποίες οι εκπρόσωποί του αποφεύγουν πολύ προσεκτικά να αποκαλέσουν «μόδες». Η επικαιρότητα των διανοουμένων ωστόσο βρίσκεται υπό διαρκή αναδιάρθρωση, μια και τα media αρέσκονται στις ανακατατάξεις τους όσο και στη διασπορά κουτσομπολιών για τους διάφορους celebrities. Δεν έχουν περάσει τρία χρόνια από την εποχή που η επέτειος των 150 χρόνων από τη γέννηση του Ζίγκμουντ Φρόντ έδινε την ευκαιρία σε περιοδικά της εμβέλειας των «Time» και «Newsweek» να κηρύξουν τον θάνατο της ψυχανά-

λυσης και η πρακτική που κατέεσχόταν χαρακτηρίσει την αμερικανική δεκαετία των 60ς επιστρέφει με τη μορφή ενός άλλου θεωρητικού της - του Γάλλου Ζακ Λακάν.

Την τελευταία διετία, ήδη πριν από την έλευση της οικονομικής κρίσης και το τέλος του πάρτι της Γουόλ Στριτ, διάφορα άρθρα τόσο στον ελληνικό όσο και στον διεθνή Τύπο εστίασαν στη σημασία του γάλλου στοχαστή ως κριτικού μιας κοινωνίας αποκλειστικά αφοσιωμένης στον καπιταλισμό και στην κατανάλωση, ενώ σημαίνοντες σύγχρονοι θεραπευτικοί, όπως οι Αλέν Μπαντιού και Σλάβοι Ζίεκ, επεσήμαιναν ακριβώς τις παραπάνω διαστάσεις του. Το πρόσφατο έργο του σλοβένου φιλοσόφου Σλάβοι Ζίεκ «Λακάν» (εκδόσεις Πατάκης) κηρύσσει την (εκλαϊκευμένη) επάνοδο στο έργο ενός διανοητή που μέσω διαδοχικών μεταμορφώσεων υπήρξε

απαξίωσης της πατρικής φιγούρας αντίστοιχα». Η μορφή του πατέρα ως συμβόλου όμως, όπως τον γνωρίζαμε ως σήμερα, παρ' ότι θεωρήθηκε η συνειδητοποίηση της ανθρώπινης ύπαρξης, αποτέλεσε ουσιαστικά εκπρόσωπο του ασυνειδήτου, υποστηρίζει στο πρόσφατο έργο του «Η παρακμή της πατρότητας» (εκδόσεις Σαββάλας). «Το βιβλίο δανείζεται την έννοια της παρακμής της πατρότητας από τον Λακάν» μας επισήμανε ο συγγραφέας στη διάρκεια μιας σύντομης συνομιλίας, «και τη συνδέει με την ισχυρή ψευδαίσθηση αιώνιας ζωής στην οποία υπόκεινται συχνά οι πατέρες, με την έννοια που οι Φρόντ και Λακάν όρισαν ως "ζωντανός πατέρας"». Η ψευδαίσθηση αυτή, σχολιάζει ο συγγραφέας, συνδέθηκε

παραγωγός ιδεών πέρα από ταμπέλες.

Την επικαιρότητα του Λακάν επικαλείται και ο έλληνας διδάκτωρ φιλοσοφίας και ψυχαναλυτής Αναστάσιος Κουκιάς για να μιλήσει για την έννοια της πατρότητας. «Η ακμή και η παρακμή των κοινωνιών είναι κάθε φορά συνάρτηση της καταξίωσης ή της

1. Παιχνίδια πατρότητας: η σύγχρονη ψυχανάλυση αναζητεί τον πατέρα μεταξύ συμβολισμού και πραγματικότητας.
2. Η επικαιρότητα του Ζακ Λακάν αποτελεί σημείο αναφοράς πολλών διανοητών σήμερα.
3. Ο κίνδυνος της παρακμής: η έννοια του πατέρα πέρα δύσκολες στιγμές, κατά τον Αναστάσιο Κουκιά.

στον 20ό αιώνα με πολλά πολιτικά και ιστορικά εγκλήματα (όπως εκείνα των Χίτλερ και Στάλιν), τα οποία όμως θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν ως εγκλήματα πάθους, όχι λογικής. Ωστόσο, η ανάλυση της παρακμής της πατρότητας δεν βυθίζεται στην απαισιοδοξία: «Αν υπάρχει μια ελπίδα εξόδου, βρίσκεται στο κατόρθωμα που θα μπορούσε να επιτελέσει ο πατέρας, με τη συνειδητοποίηση του γεγονότος ότι είναι θνητός». Τόσο σε συμβολικό όσο και σε πραγματικό επίπεδο η ψυχανάλυση είναι ακόμη μαζί μας. ☒